

GEBOUW

| in beweging | Informatiecentrum Ypenburg

Wonen in een oude kerk. Een vorkje prikken in een voormalig ziekenhuis. En dansen in wat eens een seksclub was. Afgedankte gebouwen eindigen niet allemaal onder de slopershamer. Een kijkje in panden die een tweede leven kregen.

door
Eric Böhm

Bij de naam Ypenburg denk je niet direct aan historische panden. Meer aan jonge gezinnen in frisse nieuwbouwwoningen, de tuin zojuist op orde en twee glimmende middenklassers voor de deur. Toch kent zelfs deze Vinexlocatie een oud gebouw dat een plaats in deze serie verdient.

En leuk is dat veel bewoners van de nieuwbouwwijk, de meesten wellicht, ooit via dit oude pand de stap naar hun nieuwe huis hebben gezet. We hebben het over het voormalige stationsgebouw van vliegveld Ypenburg, nu het informatiecentrum van de jonge wijk.

In 1936 kregen Haagse sportvliegers hun eigen vliegveld. De bebouwing op Ypenburg bestond uit een stationsgebouw, een hangar en een portierswoning. Deze gebouwen werden ontworpen door Brinkman en Van der Vlugt, ook de architecten van de Van Nelle-fabriek en het Feyenoordstadion in Rotterdam. Het stationsgebouw kreeg een strak en modern uiterlijk, witgeschilde baksteen en grote ramen met ranke stalen kozijnen.

Vanwege de oorlogsdreiging in Europa werd Ypenburg drie jaar na de opening een militair vliegveld. Toen de Duitsers op 10 mei 1940 Nederland aanvielen, lag Ypenburg direct in de vuurlinie. Het vliegveld werd gebombardeerd en vervolgens landden er Duitse transporttoestellen en parachutisten. De Nederlandse verdedigers beten flink van zich af en slaagden er in de loop van de dag zelfs in Ypenburg te heroveren. Niet minder van 95 Nederlandse militairen sneuvelden op en rond Ypenburg. Van de strijd zelf bestaan geen foto's. Wel is er een bekende opname van

het door de strijd zwaargehavede stationsgebouw. Het pand is zwartgeblakerd en omgeven door uitgebrande militaire voertuigen.

De huidige gebruikers van het stationsgebouw zijn zich zeer bewust van de bewogen geschiedenis van het pand. Vooral sinds in 2000 een monument ter nagedachtenis aan de gevallen voor de deur staat. "Bij de onthulling heb ik toen een aantal veteranen gesproken", vertelt Eugène Noya, hoofd van het informatiecentrum. "Ze vertelden hele indrukwekkende verhalen." Noya en zijn 25 medewerkers werken graag in het historische gebouw dat na de oorlog in gebruik bleef door Defensie. "Het heeft absoluut zijn charme. Je ademt hier het verleden in van het vliegveld."

En dat weegt op tegen een aantal praktische nadelen van het oude gebouw: geen isolatie, enkel glas, geen airco (wél een plat dak) en een oliegestookte verwarming die het zo nu en dan laat afweten. "Die ongemakken nemen we er graag bij", zegt Noya. "Het blijft een feest om hier te werken."

Het informatiecentrum is een onderdeel van het Samenwerkingsverband Ypenburg, waarin de gemeenten Den Haag en Pijnacker-Nootdorp participeren. In het informatiecentrum kunnen belangstellenden terecht voor brochures en maquettes. Ook ontvangen Noya en zijn mensen regelmatig groepen uit binnen- en buitenland voor rondleidingen op de Vinexlocatie waar in totaal 11.000 woningen komen.

Het informatiecentrum fungeert tevens als verkooppunt voor woningen. Makelaars ontvangen hun potentiële kopers op locatie.

Het voormalige stationsgebouw blijft zeker tot 2008 in gebruik als informatiecentrum. Dan moet de woningbouw op Ypenburg voltooid zijn. Wat er vervolgens met het stationsgebouw gaat gebeuren, is nog onbekend. Een van de mogelijkheden is dat het historische pand een horecafunctie krijgt. Zeker is dat het gebouw niet wordt gesloopt. De scheping van Brinkman en Van der Vlugt werd in 1994 samen met de portierswoning en de hangar op de Monumentenlijst geplaatst. De portierswoning wordt nu gebruikt door de scouting. De hangar werd in 1998 gedeemonteerd en in Hoogeveen weer opgebouwd.

Slag om Ypenburg nog niet vergeten

door
Christl Visser

DEN HAAG | De herinneringen aan de slag om Ypenburg zijn nog niet vervaagd. Zaterdag werd de strijd om het toenmalige vliegveld, nu 63 jaar geleden, herdacht bij het monument voor de gevallen.

Zonnig en warm was het op 10 mei 1940. Het Haagse vliegveld Ypenburg werd bewaakt door het 3e Bataljon van het Regiment Grenadiers. In de ochtend kwam de Luftwaffe. De Duitsers wilden Den Haag innemen en koningin Wilhelmina pakken. Maar de landing op Ypenburg mislukte. De vliegtuigen werden doorzefd. De wrakken lagen overal. 95 Nederlandse militairen sneuvelden. Afgelopen zaterdag werden ze herdacht op de plek waar ze het leven lieten.

Van het vliegveld is niets meer over, Ypenburg is nu een woonwijk. Ook de nieuwe bewoners legden afgelopen weekeinde een krans bij het monument. Net als de kinderen van de nabij gelegen protestants-christelijke basisschool De Vlieger. Waarom? "Omdat je omgaan met vrijheid moet leren", zei hun directeur.

Bij de herdenking waren opvallend veel jongeren aanwezig. Kinderen, kleinkinderen en misschien zelfs achterkleinkinderen van de mannen die op Ypenburg hun leven voor de vrijheid gaven. "Hier is geschiedenis geschreven", zei wethouder Ries Smits van Den Haag.

Hier, op Ypenburg, wist Nederland de Duitsers te verslaan. Lang duurde het overwinningsgevoel echter niet. Rotterdam werd gebombardeerd, Nederland capituleerde. "Was de prijs die op Ypenburg is betaald, te hoog?", vroeg luitenant-generaal De Veer, inspecteur-generaal der krijgsmacht, zich zaterdag af. "Hij leek hoog. Maar hij was het niet. Het gaf tijd, kostbare tijd. Wilhelmina kon naar Engeland, waar ze uitgroeide tot een baken van verzet. Je moet er niet aan denken dat het anders gelopen was." De Veer was de eerste die een krans bij het monument legde. Hij werd gevolgd door - onder anderen - de ridders van de Militaire Willemsorde en de veteranen van Ypenburg. 's Middags werd in de wijk de op 13 mei 1940 bij Ypenburg gesneuvelde Eindhovense soldaat Wim Kox met een straatnaambordje (het 'Koxwater') herdacht.

Vliegveld Ypenburg moet als monument behouden blijven

door
Hans Pars

De werkzaamheden van de Stichting Historisch Ypenburg zijn van een meer dan lokale betekenis. Het behoud van de resterende gebouwen van het voormalige vliegveld Ypenburg speelt daarbij een belangrijke rol. Het vliegveld is een lieu-de-memoire van nationale betekenis. Het was hier en op de vliegvelden Ockenburg en Val-

kenburg, dat het Duitse leger in de meidagen van 1940 de slag om Den Haag verloor. Het was een gevoelige nederlaag voor de Duitsers. Er gingen enkele honderden zware transportvliegtuigen verloren, het parachutistenwapen kreeg een dubieuze reputatie bij de Duitse generale staf en er werden enkele duizenden Duitsers krijgsgevangen genomen en inderhaast afgevoerd naar Engeland. Hitlers voornemen om Enge-

land te veroveren met behulp van grootschalige luchtlandingen ging hiermee letterlijk in rook op. En daarmee heeft de slag om Den Haag invloed gehad op het verdere verloop van de Tweede Wereldoorlog. Bij mijn research-werkzaamheden voor de tv-documentaire De Slag om Den Haag van regisseur Robin Lutz (in mei 2001 uitgezonden door de EO) is mij gebleken hoe weinig er bekend is in Nederland over deze gewonnen slag. In de historische beeldvorming van de meidagen heeft zich een machteloos Nederlands leger vastgezet met de Grebbeberg en de Maasbruggen als iconen. Dat de mannen van rats, kuchen en bonen met bescheiden middelen een overmacht aan Duitsers op de knieën konden krijgen, past blijkbaar niet in dit beeld. De gewonnen slag doet misschien ook wel afbreuk aan de geijkte rol

van Nederland als willoos slachtoffer van Duitse agressie. En dat is jammer want de Slag om Den Haag van mei 1940 hoort zonder meer thuis in het rijtje grote historische wapenfeiten van het Nederlandse leger. Daarom verdienen de activiteiten van de Stichting Historisch Ypenburg bredere maatschappelijke steun. In de nieuwe wijken rond Den Haag hebben tal van projectontwikkelaars een goed belegde boterham verdiend. Er zal er onder hen toch wel een zijn die weet heeft van maatschappelijk verantwoord ondernemen en zich het lot van vroegere vliegveld Ypenburg aantrekt?

Hans Pars
is programmamaker.

De rijke geschiedenis van een piepjonge woonwijk

De vondst van een zesduizend jaar oud grafveld, de ontvening van het gebied, de soldaat die – nog maar twee dagen in dienst – omkwam in de strijd tegen het Duitse leger. De geschiedenis van Ypenburg is rijk. De bouwers van de Vinexwijk lieten een boek schrijven, Pieter van Vollenhoven nam het gisteren in ontvangst.

door
Marc Konijn

DEN HAAG | Het piepte en kraakte

van de geschiedenis, gisteren in het oude 'stationsgebouw' van Ypenburg. De laatste commandant van het militaire vliegveld was er, de kinderen van Frits Diepen, dé pionier zonder twijfel van de Nederlandse vliegtuigbouw; maar ook de familie Bisschop, de allereerste bewoners van deze Vinexwijk.

Een bont gezelschap was komen opdruven voor de presentatie van een boek over Ypenburg – door het projectbureau gefinancierd – waarin de hele geschiedenis van het gebied wordt behandeld: van de allereerste bewoners, zesduizend jaar geleden, die vlak naast de startbaan begraven bleken te liggen; van de aanleg van het vliegveld, de roemruchte slag om Ypenburg in mei 1940, tot aan de bouw van de nieuwbouwwijk, met straks 11.300 woningen.

Bij een bijzonder boek hoort een bijzondere gast, moet men bij het projectbureau gedacht hebben. En warempel, niemand minder dan Pieter van Vollenhoven werd bereid gevonden om het eerste exemplaar in ontvangst te nemen van 'Ypenburg, Veroverd op de zee – Van vliegveld tot woonwijk.'

Van Vollenhoven, zo werd al snel duidelijk, heeft dierbare herinneringen aan Ypenburg. Hij werd er beëdigd als luchtmachtofficier, door zijn eigen 'koninklijke schoonmoeder.' En hij vertrok er

op 10 januari 1967 met zijn kersverse vrouw, prinses Margriet, op huwelijksreis, met onbekende bestemming. "Waar we heen zijn gegaan, dat blijft een geheim", grapt van Vollenhoven. "Maar laat ik dit verklappen: ver kan het niet geweest zijn, want we vlogen met een Fokker 27."

Vervelend

Van Vollenhove schudde meer anekdotes uit zijn mouw. Na zijn tijd bij de luchtmacht wilde hij zoveel mogelijk vliegers blijven maken, om het kunstje niet te verliezen. Maar dat ging niet altijd goed. "Als het slecht weer was, moest ik mijn kist laten staan. Dat was meer dan vervelend. Dan sta je daar, op Ypenburg. Dan moest je alsnog de auto pakken en kwam je natuurlijk veel te laat thuis. Maar ach, ook dat is allemaal goedgekomen; ik ben nog steeds getrouwd."

Er waren meer toespraken, door de directeur van het projectbureau Ypenburg, P. van der Wijk, door de Haagse wethouder R. Smits, die het eerste exemplaar

overhandigde aan Van Vollenhoven, en even later aan de zoon van Frits Diepen, de man die het vliegveld Ypenburg na de oorlog tot een succes maakte.

"Mijn vader bouwde in de oorlog al een vliegtuig, in het diepste geheim in zijn schuur", vertelt Peter Diepen later. "Hij heeft er nog samen met prins Bernard in gevlogen. Ze hebben toen een noodlanding moeten maken."

Ook Paul Abbing was onder de genodigden. De man was piloot in de jaren vijftig en vloog veel in de Tigermoth, een vliegtuigje dat volgens Abbing 'door de lucht dwarrelde.' Abbing, lachend: "Een parachute had je niet eens, want dat zo'n ding paste er niet eens in. Ik moest uiteindelijk stoppen, want ze vonden dat ik veel te roekeloos vloog." Dat was misschien maar goed ook, want vliegen was niet helemaal zonder gevaar. "Ik zat in een lichter met acht piloten. Daarvan zijn er zeven omgekomen." De herinneringen waren opgehaald, het boek lag klaar.

Ypenburg tegen komst helikopterhaven

EVELYNE LAMMERDING
DEN HAAG

Daar is 'ie," roepen de buren aan de Ypenburgse Anthony Fokkersingel naar elkaar en wijzen in de lucht. Ieder vanaf zijn eigen terras, sommigen leunend op hun schutting, volgt de helikopterbewegingen. Het is een toestel van Helinet, het bedrijf dat plannen heeft volgend jaar een helikopterplatform op Ypenburg te bouwen. De eerste proefvlucht werd gistermiddag gehouden. Dinsdag is er een inloopavond, waar bewoners vragen kunnen stellen aan woordvoerders van zowel Helinet als van de gemeente Den Haag.

De buurman van Tineke Beerse pakt zijn meetapparaat als de heli-

nadert. „Zestig decibel," constateert hij. Op zich valt de herrie mee, vinden de buren.

„Maar deze proefvlucht is hetzelfde als een centimeter stof kopen en dan kijken wat voor een jurk het wordt," zegt Beerse. Zij ziet de komst van een helikopterhaven - op een paar minuten afstand lopen van haar huis - niet zitten. Een toegevoegde waarde voor de wijk kan zij niet vinden en waarom het platform zo dicht naast de woonwijk wordt geplaatst, begrijpt zij net als de andere buurtbewoners, niet.

„Op het Norfolkterrein, op het Forreparck of op de Binckhorst zijn betere locaties te vinden."

Uit een rondgang door de straten die vlakbij het geplande platform liggen, blijkt iedereen bang te zijn

voor de heli-plannen. De bewoners vinden dat zij al genoeg geluidshinder van de snelweg ondervinden. Daarvoor hebben zij gekozen, maar helikoptergeluid erbij wil niemand. Helinet-woordvoerder Dekker: „De route van noord naar zuid voert langs de A16 en komt niet boven woonwijken. De helikopters vliegen op 300 meter hoogte voor een minimale geluidsoverlast. Toegestaan is te vliegen tussen bijna 200 en 1000 meter. We hebben een vergunningaanvraag gedaan voor veertig bewegingen: twintig keer landen en stijgen."

Bovendien zegt Helinet uitsluitend nieuwe geluidsarme helikopters in te zetten. Maar helemaal stil is geen enkele helikopter.

Honden naast helikopters op Ypenburg

DEN HAAG

Het bestuur van de Kynologenclub De Hofstad weet nog van niets, maar de (ras)hondenclub verkast naar het ILSY-plantsoen in Ypenburg. Volgens bestuurslid Vrolijk is de club nog druk met de gemeente

Den Haag in onderhandeling over de noodzakelijke verhuizing van de vereniging uit Benoordenhout.

Raadslid Smits weet wel beter. Volgens hem blijkt uit een advertentie in een huis-aan-huisblad dat de gemeente met de kynologenclub

wel overeenstemming heeft bereikt over de nieuwe locatie. Smits heeft vragen gesteld over die verhuizing, omdat er volgens hem te weinig ruimte is in het ILSY-plantsoen, waar al diverse activiteiten zijn. Die

gebruikers zijn volgens Smits helemaal niet geïnformeerd over de komst van de hondenclub. Smits gaat ervan uit dat de komst van de honden naar Ypenburg ook betekent dat het college afziet van het afgeven van een vergunning voor een helikopterplatform op die plek. Het indringende geluid van helikopters is immers niet goed voor honden.